

3 Maart 1935 (fig. 1) waren de afmetingen bovenste knop 14 cm, onderste 3 cm diam. Het jeugd stadium van de knop duurt dus zeer lang.

Van de zelfde soort, eenige meters slechts verwijderd van de vorige knoppen, fotografeerde ik op 3 Maart 1935 een op het bodemoppervlak groeiende knop van

Fig. 3. Knop van *Rafflesia*, 28 cm diam., 2 dagen voor het opengaan.

19 cm hoogte en met een diameter van 28 cm, twee dagen vóórdat de bloem open ging. Ik kon namelijk van mijn personeel, dat niet ver van de groei-plaats woonde, geregeld bericht over de ontwikkeling krijgen (fig. 3).

Toen ik 9 dagen na deze opname terug kwam vond ik slechts de uitgebloeide verrotte bloem met een diameter van 55 cm. De bloemen verrotten na 3 dagen gebloeid te hebben.

De insecten, die ik op en in een nog bloeiende bloem vond stuurde ik indertijd naar Wageningen, waarover Prof. ROEPKE mij het volgende schreef:

„Ik zal ze bij gelegenheid aan Prof. DE MEYERE toonen. M.i. geldt het hier geen bijzondere soorten; de staalgroene soort is waarschijnlijk identiek met *Calliphora dux*, welke soort zeer algemeen

in den Oost voorkomt en speciaal gaarne inlandsche waroengs e.d. bezoekt. Het is al van vroeger bekend, dat op *Rafflesia* geen bijzondere vliegenfauna voorkomt. Ik meen dat reeds de Heer JACOBSON hierop de aandacht heeft gevestigd”.

Wat betreft het verrotten van knoppen zij hier nog opgemerkt dat het knippen of betasten van knoppen, zooals in de Natuurmonumenten (onwetend) door bezoekers wel geschiedde, onherroepelijk tot verrotting leidde.

Ook het „schoonmaken” van de standplaats, het wegvegen van strooisel en bladeren heeft waarschijnlijk het zelfde gevolg en werd dan ook eveneens verboden.

De Redjangsche naam voor *Rafflesia* is „boenga sekedi”.

Tjepoe, Mei 1940.

F. W.

RALLENVANGST IN DE SAWAH

Het was op 23 Juli dat de heer E. DAHLER en ondergeteekende zich begaven naar Paroeng-Koeda voor het bijwonen van een nachtelijke netten-vangst van den vogel beureum-panon (= roodoog). Welke soort dit was, was ons niet bekend. Uit de beschrijving was echter op te maken, dat het een ralletje moest zijn. Om kwart voor negen kwamen we aan, midden op de sawah, waar de weg doorheen liep. Aan den kant van dezen weg was, in de richting van den weg, tusschen twee verticale bamboes een verticaal net gehangen, ongeveer 4 × 4 meter van

oppervlakte. Vlak naast (aan de buitenzijde van) de eene bamboe stond op den grond een blikje, waarin een uiterst zwak olielampje en met één open zijkant. Deze open zijkant was eveneens *zijwaarts* (dus in het verlengde van de net-oppervlakte) gericht. Het nut van dit lampje was mij nauwelijks duidelijk. Tegen de andere bamboe zat een inlander met een klein bamboe-fluitje (hatong), waarop hij telkens weer fluitende loktoontjes voortbracht. Rondom nog wat toekijkers. De methode leek ons nog al primitief en we hadden weinig neiging om de menschen te gelooven, die vertelden, dat ze hiermee wel 30 vogels op een nacht vingen. We zetten ons echter in afwachting op een sawahdijkje en luisterden. Veel geluiden waren niet te hooren: een krekkel uit een naburige kampong en wat kikvorschen-

gekwaak. Maar toch hoorden we weldra zoo nu en dan ook een zwak geluid, dat wel wat leek op de loktonen van onzen fluitser. Eerst klonk het heel zacht uit de verte, geleidelijk aan wat harder en van meer dichtbij. Dan hield het echter op en de voortbrenger scheen verdwenen. Na een tijdje opnieuw zulk een „antwoord” uit de verte, weer langzaam naderbij komend... Floep... het net is door een helper langs een diagonaal

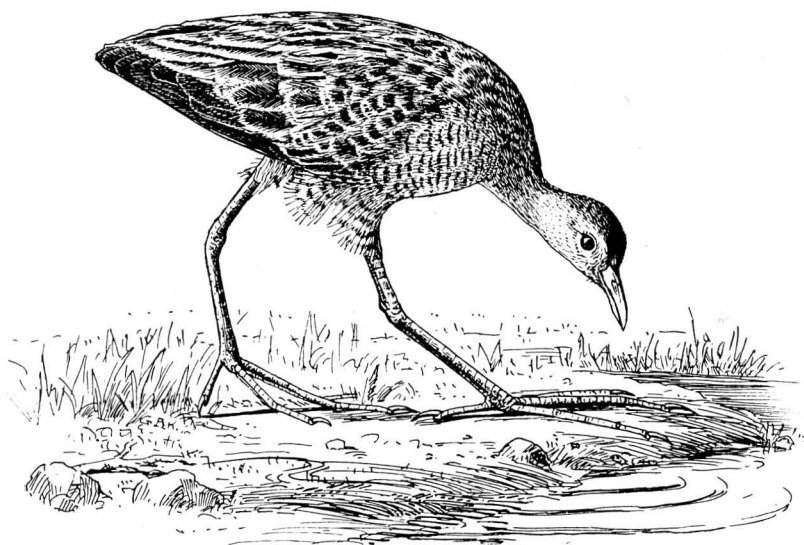

Fig. 1. Bruin waterhoen, *Gallicrex cinerea* GM.

dichtgeklapt en er in zit een kleine vogel, een ralletje, *Limnobaenus fuscus fuscus*. Het vloog een drietal meters boven den grond tegen het net. De Soendaneesche naam beureum-panon blijkt zeer goed gekozen: het oog (de iris) is bruinrood, maar vooral de ooglidranden zijn opvallend koraalrood, zooals de uitmuntende vogelbeschrijver VORDERMAN ook getrouw opgeeft. Bij het geprepareerde huidje is hiervan niets meer te zien en VAN BALEN vermeldt het ook niet. Al evenmin lezen we daar iets van de witte kin. Vier van deze vogeltjes werden dien nacht gevangen. Te vermoeden is, dat het geval als volgt verloopt. De vogel komt loopende op den lokstem af, springt ten slotte uit de sawah op den weg, schrikt dan voor de menschen enz., vliegt op en komt tegen het net (waarin hij overigens niet „verward” raakt). Opvallend is, dat de onderzijde van het net zeker $\frac{1}{2}$ meter boven den grond blijft.

Volgens de vangers kan men door verwisseling van den lokstem ook andere soorten vangen, t.w. m a n d a r s (?*Porphyrio melanotus*, ?*Gallinula chloropus*) en a j a m - a j a m a n s (?*Gallicrex cinerea*). De Goudsnip (*Rostratula benghalensis*) zou zoo niet te vangen zijn, omdat het geluid hiervan niet zou zijn te imiteeren en omdat deze dieren niet des nachts in de weer zouden zijn (wat stellig onjuist is).

Wij hopen later verdere vangsten bij te wonen. Na ons vertrek vloog er, volgens de vangers, na verwisseling van loktoon, nog een mandar tegen het net. Daar dit echter vervaardigd was uit garen no. 40 was het niet bestand tegen dezen veel zwaarder vogel en scheurde, zoodat de vangst verder moest worden gestaakt.

Op 5 Augustus werd in de sawah op een andere wijze een andere rallensoort gevangen, weer in 4 exemplaren. Ditmaal werden met een horizontaal gehouden en over de sawah voortbewogen bamboe-touw de dieren als het ware „gedreven” in een verticaal uitgespannen net dat tot op den grond afhing, en dan vlug gepakt. De vogel was *Hypotaenidia striata*, waarvan weer een exemplaar werd geprepareerd. Volgens den vanger was dit nu de ayam-ajaman! Een betere Soendaneesche naam is echter stellig reeds bek. De naam ayam-ajaman of h a h a j a m a n ware het liefst te beperken tot *Gallicrex*. SODY.

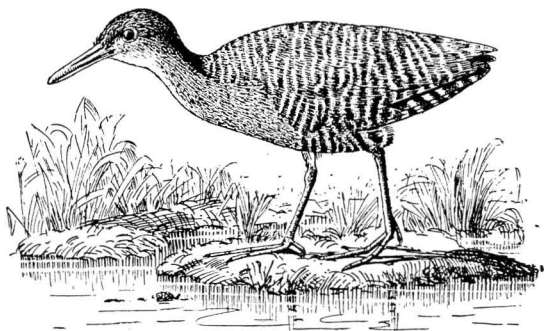

Fig. 2. Gestreepte ral, *Hypotaenidia striata* L. (zelfde verkleining als fig. 1).

De inlandsche bevolking toont op het gebied van vogelvangst een groote vindingrijkheid. Het zou niet oninteressant zijn de verschillende vangmethoden te bestudeeren en nauwkeurig te beschrijven. Hoe worden in den drogen tijd de honderden wilde eenden, purperkoeten en andere mandar-soorten gevangen, hoe brengt men de duizenden snippen in den trektijd in het net? Op welke wijze verschalkt onze dessaman de duizenden tekoekoers, perkoetoets, glatiks, bondols? En hoe geschiedt eigenlijk het vangen van de groote aantallen bondols-idjo (*Erythrura prasina*)? Men hoede er zich echter voor op verhalen af te gaan; het is mij gebleken dat men hierbij, ondanks nauwkeurig uitvragen, geen behoorlijk inzicht verkrijgt. Bovenstaande door SODY beschreven methode bijvoorbeeld, werd mij eerst geheel duidelijk toen ik die toegepast zag. Herhaaldelijk heb ik getracht zulke vangsten bij te wonen, doch alle afspraken en toegezegde belooningen ten spijt, is het mij niet gelukt.

Het vangen van enkele *Munia*-soorten, in dit geval voornamelijk *Munia leucogastra leucogastroides*, zag ik als volgt gebeuren. Op mijn erf op de onderneming Pasir-Djeding bij Tjitjoeroeg, stonden twee *Araucaria*'s, welke, ondanks het weinige gebladerte, een geliefkoosde nestelplaats van deze vogels waren. Ieder kent de naar verhouding groote nesten van deze soort. Een bolvormige zak, conisch uitlopend in een betrekkelijk lange, nauwe ingang. Men vlecht nu van tali-awi (in feite zeer fijn gespleten bamboe) een nauwmazige koker van ongeveer 2 tot 2½ cm middellijn, aan één zijde open en brengt deze in de nauwe ingang, de opening vooraan. De vogels, welke het nest in willen sluipen, verwarren zich in deze mazen en werken zich daar geheel in vast. De krachtsinspanning om zich uit de mazen in het nest te dringen moet buitengewoon groot zijn, de angst waarin het beestje verkeert waarschijnlijk eveneens. Wacht men bijvoorbeeld een dag met de bevrijding, dan blijken vele diertjes reeds gestorven. Dit was voor mij dan ook een reden om de vangst geheel te verbieden en er ook streng op toe te zien dat de printa opgevolgd werd. DAHLER.